

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

MFC MOKYKLŲ
TOBULINIMO
CENTRAS

Projektas „Lyderių laikas 3“

Švenčionių rajono savivaldybės švietimo darbuotojų stažuotės Suomijoje ir Estijoje aprašymas

Stažuotės vieta: Suomija, Estija. Helsinkis, Espoo, Talinas, Tartu. Visų tipų bendrojo lavinimo mokyklos.

Stažuotės dalyviai: Ala Zubkova, Pabradės „Žeimenos“ gimnazijos mokytoja, Elena Kadzevičienė, Švenčionių rajono švietimo pagalbos tarnybos direktorė, Irena Kerulienė, Švenčionių Juliaus Siniaus meno mokyklos mokytoja, Laima Markauskienė, laikinai vykdanči Pabradės „Ryto“ gimnazijos direktoriaus pareigas, Milda Gustienė Vilniškė, Švenčionių profesinio rengimo centro direktorė.

Stažuotės patirtys: (kas buvo įdomu, prasminga, paliko įspūdį, kėlė klausimų, skatino diskutuoti...)

Stažuotės Suomijoje ir Estijoje programa užtikrina galimybę apsilankyti skirtingose ugdymosi įstaigose ir savo akimis pamatyti ugdymo proceso organizavimą, o popietinių konferencijų metu sužinoti apie valstybių švietimo sistemas, jų sėkmės kriterijus, mokyklų ir savivaldybių bendradarbiavimą, gauti atsakymus į iškilusius klausimus. Gera mokytojų paruošimo sistema garantuoja jų sėkmingą darbą ir statusą visuomenėje. Visi mokytojai turi įgyti magistro laipsnį. Pasitikėjimas – esminis švietimo sistemos kokybės pamatas: valstybė pasitiki savivaldybėmis, šios – mokyklų vadovais, vadovai – mokytojais, o mokytojai – mokiniais. Mokiniai ir jų tėvai pasitiki mokytojais ir mokykla. Šalyse sudaromos sąlygos mokytis kiekvienam vaikui, o švietimo sistemos orientuotos į mokinių poreikius. Pagrindinis ugdymo tikslas – ruošti vaikus gyvenimui, o ne testams ar egzaminams. Daug dėmesio skiriama formuojamajam vertinimui pamokoje, nėra jokio išorės vertinimo visais lygmenimis. Iki devintos klasės nevykdomi jokie standartizuoti testai ar žinių patikrinimai. Baigę devynias klases mokiniai, priklausomai nuo mokymosi pasiekimų, laiko žinių patikrinimo testą į gimnazijas arba tęsia mokymąsi profesinėse mokyklose, kurios laikomos „karjeros mokyklomis“. Maždaug 50 proc. mokinių tęsia mokymąsi gimnazijose. Gimnazijų tikslas – ugdyti gabų, kūrybišką ir veiklų jaunimą, suteikti būtinų žinių ir gebėjimų tolesnėms studijoms ir darbui, ruošti mokinius stojamiesiems egzaminams į aukštąją mokyklą, todėl patekti į gimnazijas gali tik motyvuoti ir gerai besimokantys mokiniai. Ugdymosi procesas orientuotas į patyriminį ugdymą, pamoka gali būti trukti net dvi valandas, pertraukų metu mokiniai skatinami bet kokiomis oro sąlygomis būti gryname ore, aktyviai leisti laiką. Tiek Suomijos, tiek Estijos mokyklose privaloma nuo 25 iki 45 minučių kasdien praleisti lauke. Ugdymosi erdvės išnaudojamos efektyviai, sudaromos geriausios sąlygos mokytojams dirbti, įtraukti vaikus į mokymosi procesą. Mokykloje visa aplinka kuriama taip, kad netrūktų jokių priemonių kokybiškam ugdymui(si). Kiekvienas pradinio (1-6 kl.) ir pagrindinio (7-9 kl.) ugdymo pakopos mokinys yra nemokamai aprūpinamas vadovėliais, pratybomis, nešiojamu kompiuteriu. Vaikų poreikiams tenkinti pritaikytos didelės erdvės: funkcionalios mokymosi klasės, poilsio ir žaidimų vietos, biblioteka, tylos kambariai ir kt. Suomijoje muzikos kabinetai yra pilnai aprūpinti muzikos instrumentais. Pamokoje nėra mokoma muzikos teorijos, o tik bendrai supažindinama su muzikos epochomis, trumpai aptariami kūrinio stiliškosios bruožai, atlikimo technika. Kiekvieną pamoką mokiniai gali pasirinkti, kokiais instrumentais gros ar dainuos. Jeigu klasėje yra mokinys, kuris lanko meno mokyklą, jam skiriama atlikti sunkesnę kūrinio partiją, taip yra diferencijuojamos užduotys ir sudaromos sąlygos savivaldžiam mokymuisi. Pradinėse ir pagrindinėse mokyklose mokiniai patalpose mūvi tik kojines, sportuodami taip pat. Mokytojai gali būti su lengva avalyne arba taip pat mūvėti kojines. Maitinimas Suomijoje nemokamas visiems vaikams. Visiems patiekiamas tas pats maistas, kurį sau įsideda patys mokiniai. Nuo pat mažens ugdoma valgymo kultūra – įsidedamas maistas privalo būti suvalgytas, jo išmokstama įsidedti tiek, kiek suvalgoma. Maisto norma neribojama. Pasitikėjimas,

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmy programa

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

MFC MOKYKLŲ
TOBULINIMO
CENTRAS

ramybė, savarankiškumas, atsakomybė ir pagarba vienas kitam tvyrojo visose Suomijos ugdymo įstaigose. Estijos mokyklose gerai išplėtotas mokyklų tinklas, glaudus ugdymo įstaigų bendradarbiavimas su universitetais, muziejais, siūlančiais labai įdomias ir vertingas, susietas su bendrosiomis ugdymo programomis, edukacijas mokiniams. Mokyklos vadovas turi visas sąlygas savarankiškai tvarkytis su savivaldybės skirtu biudžetu mokyklai ir nustatyti mokytojui darbo užmokestį atsižvelgdamas į mokytojo pasiektus tikslus, kurie įvertinami metinio pokalbio metu. Visos Estijos mokyklos yra renovuotos arba, jei yra poreikis, statomos naujos. Estijos švietimo sistemos sėkmė – laiku padaryti teisingi sprendimai, suteikta laisvė išsikelti tikslus ir kryptingai jų siekti. Mokykla turi savo vidinio įsivertinimo sistemą, išorinis vertinimas galimas tik tada, kai mokyklai iškyla didelių problemų, kurių ji pati nepajėgia išspręsti. Prieš septynerius metus buvo atsisakyta vadovų kadencijų, kadangi per tokį trumpą laikotarpį nebuvo galima įgyvendinti ilgalaikių planų bei strategijų. Nėra mokytojų kvalifikacinių kategorijų: visi jie gauna vienodą darbo užmokestį, kuris priklauso nuo skiriamo etato dalies. Mokinių mokymasis grįstas komandiniu darbu, vyrauja formuojamojo vertinimo sistema, didžiulis dėmesys skiriamas grįžtamajam ryšiui.

Stažuotės idėjos

Visos viešnagės po Suomiją ir Estiją metu buvo akcentuotas šalies politikų susitarimas, kad švietimas yra prioritetas ir sistemos stabilumas, lemiantis pageidaujamą rezultatą. Šalyse kas dešimtmetį peržiūrimas ir atnaujinamas ugdymos(si) turinys, priklausomai nuo to, kokių kompetencijų ar socialinių įgūdžių reikia mokiniams šiuolaikiniame pasaulyje. Gerų ugdymo(si) rezultatų pasiekama kuriant bendradarbiavimo kultūrą: mokytojų tarpusavyje, su švietimo pagalbos specialistais, mokytojų – mokinių – tėvų. Didelis dėmesys skiriamas mokinių socialinių įgūdžių ugdymui, jie mokomi prisiimti atsakomybę už pasiekimus. Mokytojai geba išvelgti mokinių mokymosi sunkumus ir padėti juos įveikti. Mokiniams sudaromos galimybės turėti tiek atsiskaitymų, kad mokinys pasiektų jo norimą žinių, gebėjimų lygį. Aplankius Estijos ir Suomijos valstybių mokyklas, pamatėme kiekvienos mokyklos kuriamą savos mokyklos modelį, suvokėme, kad mokiniai ruošiami gyvenimui, darbo rinkai, o ne egzaminui, pajutome, ką praktiškai reiškia „prioritetas-švietimas“, supratome, kad visais lygmenimis pasitikėjimu grindžiami santykiai ir bendradarbiavimas lemia gerus ugdymo(si) rezultatus. Mokinys, jo gerovė ir išsilavinimas laikomas pagrindine investicija kuriant tvirtas vertybines nuostatas turinčią valstybę.

Stažuotės dalyvių išvada apie stažuotės naudą ir turinio sąsajas su įgyvendinamu pokyčio projektu

Kiekvienas stažuotės dalyvis parsivežė nemažai idėjų, kurias pritaikys savo mokyklose, dalinsis ir panaudos įgyvendinant savivaldybės kuriamą pokyčio projektą. Švenčionių rajono savivaldybės pokyčio projekto tema „Efektyvi mokytojų metodinė veikla diegiant savivaldų mokymąsi pamokoje/veikloje“. Tai, ką esame numatę savo projekto uždaviniuose, akivaizdžiai pamatėme praktikoje, ekspertų pristatymuose. Sieksime įgyvendinti savo darbe ir siūlysim kolegomis: sudaryti sąlygas ir galimybes aktyvesniam mokytojų bendradarbiavimui, telkiant komandas; sieksime suaktyvinti mokinių savivaldą, kuriant įvairias mokinių grupes pagal jų interesus, poreikius (mokinių asociacijas) ir aktyviau jas įtraukiant į įvairių veiklų planavimą bei organizavimą; skatinti mokinius išsikelti tikslus pamokai/veiklai; pamokų metu dalinti klasę į grupes pagal užduočių atlikimo tempą; bet koku oru organizuoti aktyvias pertraukas lauke; gimnazijos klasėse leisti testus perlaikyti tiek kartų, kol mokinys išmoks ir gaus gerą įvertinimą; skatinsime į mokyklų veiklos planus įtraukti trišalius susirinkimus (tėvai/mokinys/mokytojas), kuriuose sutartais terminais, moderuojant klasės auklėtojai, mokinys galėtų išsikelti ugdymosi tikslus ir vėliau įsivertinti individualią pažangą, o tėvai ir mokytojai padėtų šiuos tikslus pasiekti. Diskusijų verta sąsajų bendrojo ugdymo su profesiniu mokymu tema, kai 50 proc. mokinių po pagrindinės mokyklos nukreipiami į karjeros mokyklas, o pažangiausias atsirenka gimnazijos. Pastaroji idėja sąlygotų sisteminius pokyčius nacionalinėje švietimo sistemoje.